

Αγροτικός Συνεργατισμός

Ενότητα 4: Οικονομική θεωρία των συνεταιρισμών

Παναγιώτα Σεργάκη
Τμήμα Γεωπονίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οικονομική θεωρία των συνεταιρισμών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Εισαγωγή στην οικονομική θεωρία του συνεργατισμού.
2. Διαπραγματευτική δύναμη των συνεταιρισμών.
3. Οικονομίες μεγέθους.

Σκοποί ενότητας

- Η κατανόηση των αρχών της οικονομικής θεωρίας του συνεργατισμού.
- Η κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν το εύρος της διαπραγματευτικής δύναμης των αγροτικών συνεταιρισμών.
- Η κατανόηση της Θεωρίας των οικονομιών μεγέθους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγή στην οικονομική θεωρία του συνεργατισμού

Σκέλη της οικονομικής θεωρίας του συνεργατισμού

Δύο σκέλη που αντανακλούν τους δύο βασικούς τρόπους δράσης των συνεταιρισμών:

A. Διαπραγματευτική δύναμη:

αφορά στη δράση των συν/σμών που χαρακτηρίζεται από τις συναλλαγές τους με τρίτους (προμήθεια γεωργικών εφοδίων, πώληση αγροτικών προϊόντων κλπ).

B. Οικονομίες μεγέθους:

αναφέρεται στην πιο αποδοτική αξιοποίηση των συντ/στών παραγωγής κατά την εκτέλεση διαφόρων δραστηριοτήτων (μεταποίηση, εμπορία αγροτικών προϊόντων κλπ).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διαπραγματευτική δύναμη

Θεωρία της διαπραγματευτικής ή εξουδετερωτικής δύναμης (1)

Γιατί είναι σημαντική;

Με τη θεωρία αυτή ο Galbraith εξηγεί την **οικονομική αποτελεσματικότητα των συνεταιρισμών**, όταν έχουν **συναλλαγές με τρίτους**, όπως π.χ. κατά την πώληση αγροτικών προϊόντων ή την αγορά εφοδίων.

Η **συνένωση** των παραγωγών βελτιώνει τους όρους συναλλαγής.

Θεωρία της διαπραγματευτικής ή εξουδετερωτικής δύναμης (2)

Η διαπραγματευτική δύναμη δεν έχει σχέση μόνο με το μέγεθος:

Για τον πωλητή: έχει σχέση με τον όγκο του προϊόντος και την ικανότητα να επηρεάζει τις τιμές της αγοράς.

Για τον αγοραστή: η αγοραστική δύναμη πηγάζει από το μέγεθος των δραστηριοτήτων του στην αγορά με ένα μεμονωμένο πωλητή.

Μορφές διαπραγματευτικής δύναμης

Συνυπαρξιακή συνεργασία:

Συνεργασία συνεταιρισμού με αγοραστή ή προμηθευτή με αμοιβαία οφέλη και για τα δύο συναλλασσόμενα μέρη.

- Αγορά μεγάλων ποσοτήτων εφοδίων → χαμηλό κόστος εμπορίας, διασφαλισμένη πώληση.
- Πώληση μεγάλων ποσοτήτων προϊόντων μελών → μείωση δαπανών συγκέντρωσης από αγοραστή, εγγύηση ομαλής τροφοδοσίας αγοραστή.

Επιθετική συνεργασία:

Ο συνεταιρισμός λόγω μεγάλου μεγέθους αναγκάζει τον συμβαλλόμενο να δεχθεί τους όρους του.

Προϋποθέσεις για την αποτελεσματική διαπραγματευτική δύναμη

1. Μαζική συμμετοχή/ διαχείριση σημαντικών ποσοτήτων προϊόντων.
2. Ευπάθεια των προϊόντων.
3. Ο χρόνος διαπραγμάτευσης (εξαρτάται από την ευπάθεια των πωλουμένων προϊόντων).
4. Η ύπαρξη κατάλληλης υποδομής (αποθήκες-ψυγεία, εργοστάσια μεταποίησης, μεταφορικά μέσα κλπ).
5. Η δυνατότητα περιορισμού της προσφοράς.
6. Η ύπαρξη εναλλακτικών διεξόδων.

Ενδογενείς συνθήκες άσκησης διαπραγματευτικής δύναμης

- **Ικανή ηγεσία.**
- **Μεταβίβαση δικαιωμάτων:** Τα μέλη οφείλουν να μεταβιβάζουν στο νομικό πρόσωπο του συν/σμού το δικαίωμα διαχείρισης των προϊόντων τους για λογαριασμό τους.
- **Συμβιβασμός απόψεων:** Καθορισμός κοινής πορείας από τα μέλη για την κοινή υποστήριξη των συμφερόντων των μελών.
- **Διασφάλιση τήρησης των συμφωνουμένων.**
- **Οικονομική επιφάνεια συνεταιρισμού.**

Δυσκολίες άσκησης διαπραγματευτικής δύναμης (1)

- **Ανάγκη συσπείρωσης μεγάλου αριθμού μελών (και αντίστοιχων ποσοτήτων).** Όσο όμως ο αριθμός των μελών αυξάνει τόσο και οι αποκλίσεις των χαρακτηριστικών των μελών διευρύνονται.
- **Οι διαφορές μεταξύ των παραγωγών:** Διαφορές στο κόστος παραγωγής (διαφορετικές αποδόσεις ή καλλιεργούμενες ποικιλίες ή χρήση παραγωγικών συντελεστών, ή μεταφορικού κόστους). Αποτέλεσμα: προσανατολισμός κάποιων μελών σε εξωσυνεταιριστικές, ατομικές διαπραγματεύσεις.

Δυσκολίες άσκησης διαπραγματευτικής δύναμης (2)

- **Αντιδράσεις μελών:** Αν οι συνεταιρισμοί είναι επιτυχημένοι υπάρχουν αντιπερισπασμοί-προσφορά ελκυστικών όρων σε μη μέλη ή σε όσους αποχωρούν. Αυτό αποθαρρύνει τα μέλη που έχουν οριακή ωφέλεια και αποχωρούν. Όταν η αποχώρηση είναι μαζική εξαφανίζονται τα οφέλη της άσκησης διαπραγματευτικής δύναμης για όλους.
- **Συνθήκες εφησυχασμού.**

Δυσκολίες άσκησης διαπραγματευτικής δύναμης (3)

- **Αύξηση της παραγωγής:**

Η άσκηση διαπραγματευτικής δύναμης και η εξασφάλιση καλύτερων τιμών οδηγεί σε αύξηση της παραγωγής. Αυτό μπορεί να έχει επιπτώσεις στην τιμή πώλησης του προϊόντος ή στη δημιουργία αντιοικονομιών κλίμακας. Πρέπει να επιτευχθεί ο περιορισμός της παραγωγής. Ποσοστιαία μείωση της παραγωγής θίγει όσους δεν αύξησαν την παραγωγή τους ενώ η περικοπή από τις μεγάλες εκμεταλλεύσεις θίγει αυτούς που είναι ανάγκη να διαθέτουν την παραγωγή τους μέσω των συλλογικών οργάνων του συν/σμού.

Δυσκολίες άσκησης διαπραγματευτικής δύναμης (4)

- **Προηγούμενοι δεσμοί των μελών με προμηθευτές ή αγοραστές:** Δημιουργία εμπιστοσύνης μεταξύ μελών & συν/σμού για να αντισταθούν σε προκλήσεις απομόνωσης τους και να μην ανταλλάξουν την μακροχρόνια ζημία τους από το πρόσκαιρο όφελος τους.

Δυσκολίες από τη φύση των προϊόντων

1. Ευπαθή προϊόντα.
2. Εποχιακά, μη αποθηκεύσιμα.
3. Έλλειψη υποδομών (αποθήκευσης και εναλλακτικών λύσεων).
4. Δομή αγοράς (μονοπωλιακή-μονοψωνιακή).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οικονομίες μεγέθους

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (1)

I) Οι έννοιες των οικονομιών μεγέθους και κλίμακας

Οικονομίες μεγέθους (economies of size): Μέσα σε ένα συν/σμό επιτυγχάνεται αποδοτικότερη σχέση μεταξύ των συντελεστών παραγωγής που χρησιμοποιούνται και του ύψους παραγωγής.

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (2)

Οικονομίες μεγέθους είναι η μείωση του ανά μονάδα συνολικού κόστους παραγωγής ενός προϊόντος ή προσφοράς μιας υπηρεσίας, που προκαλείται από την αύξηση της ποσότητας ή του μεγέθους των χρησιμοποιούμενων παραγωγικών συντελεστών ή από την αύξηση της ποσότητας του προϊόντος που παράγεται ή της υπηρεσίας που προσφέρεται. Μπορεί να οφείλεται και στη χρήση τεχνολογίας/νέων μεθόδων που οδηγούν σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (3)

Οικονομίες μεγέθους έχουν σχέση:

1. Με το μέγεθος της παραγωγής.
2. Με την μεταβολή του κόστους.
3. Χρήση νέας τεχνολογίας.

Στους συν/σμούς δημιουργούνται συχνά οικονομίες μεγέθους. διότι το σύνολο των σταθερών δαπανών επιμερίζεται σε μεγαλύτερο αριθμό μονάδων προϊόντος και έτσι το ανά μονάδα κόστος μειώνεται και μάλιστα τόσο περισσότερο όσο μεγαλύτερη είναι η ποσότητα του προϊόντος.

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (4)

Οικονομίες κλίμακας προκύπτουν από την αύξηση του ύψους των συντελεστών παραγωγής. Δηλαδή:

- Εάν 3πλασιαστούν οι χρησιμοποιούμενοι συντελεστές παραγωγής τριπλασιάζεται και το προϊόν ή έχουμε μεγαλύτερη ή μικρότερη αύξηση. Γενικά:
- Εάν η σχέση συντελεστή παραγωγής/παραγόμενο προϊόν παίρνει τιμές:
 1. Παραγόμενο προϊόν/ Δ . συντ. παραγωγής = 1 (**σταθερές οικονομίες κλίμακας**).
 2. Παραγόμενο προϊόν/ Δ . συντ. παραγωγής > 1 (**θετικές οικονομίες κλίμακας**).
 3. Παραγόμενο προϊόν/ Δ . συντ. παραγωγής < 1 (**αρνητικές οικονομίες κλίμακας**).

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (5)

II) Βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες οικονομίες μεγέθους.

α) Οι βραχυχρόνιες οικονομίες μεγέθους: (πληρέστερη αξιοποίηση των εγκαταστάσεων) το μέσο κόστος παραγωγής ή εμπορίας ενός προϊόντος μειώνεται, γιατί τα σταθερά έξοδα λειτουργίας της επιχείρησης επιμερίζονται σε μεγαλύτερη ποσότητα προϊόντος.

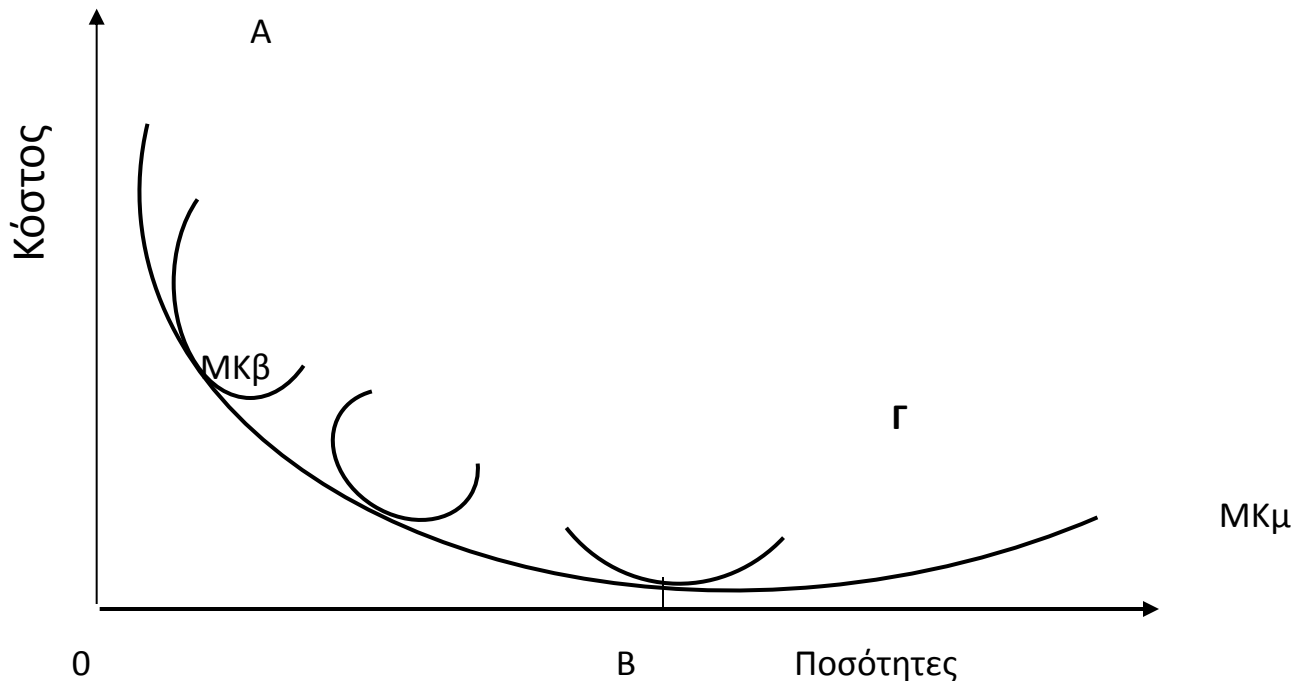
β) Οι μακροχρόνιες οικονομίες μεγέθους: αύξηση της αποδοτικότητας λειτουργίας της επιχείρησης συνήθως λόγω αύξησης του μεγέθους των εγκαταστάσεων.

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (6)

III) Γραφική παράσταση των οικονομιών μεγέθους

Οι οικονομίες μεγέθους παριστάνονται γραφικά με την καμπύλη του **μέσου κόστους** (σχήμα 4), αφού η καμπύλη αυτή δείχνει το συνολικό κόστος που αντιστοιχεί στη μονάδα του παραγόμενου προϊόντος.

Η Θεωρία των οικονομιών μεγέθους (7)

Στο παραπάνω σχήμα η καμπύλη ΜΚβ παριστάνει μια βραχυχρόνια καμπύλη μέσου κόστους και η καμπύλη ΜΚμ τη μακροχρόνια καμπύλη μέσου κόστους.

Το τμήμα ΑΒ της καμπύλης μακροχρόνιου μέσου κόστους παριστάνει τις **θετικές οικονομίες μεγέθους**, δηλαδή την μείωση του ανά μονάδα συνολικού κόστους παραγωγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας καθώς αυξάνεται η ποσότητα του προϊόντος που παράγεται ή της υπηρεσίας που προσφέρεται, ενώ το τμήμα ΒΓ παριστάνει τις **αρνητικές οικονομίες μεγέθους**, δηλαδή την αύξηση του ανά μονάδα συνολικού κόστους παραγωγής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που προκαλείται από την αύξηση του μεγέθους της επιχείρησης.

Παράγοντες δημιουργίας των οικονομιών μεγέθους

1. **Τεχνολογικοί παράγοντες** (μηχανολογική, κτιριακοί κλπ.) σε συνδυασμό με το χαρακτηριστικό της **αδιαιτερότητάς** τους (indivisibility).
2. **Ανθρώπινοι παράγοντες**, λόγω εξειδίκευσης & καταμερισμού εργασίας.
3. **Οικονομικοί παράγοντες**, (π.χ. χρηματοδότηση επενδύσεων, εκπτώσεις λόγω μεγέθους).

Βιβλιογραφικές πηγές

Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την προετοιμασία της παρουσίασης συγκεντρώθηκε κυρίως από τα παρακάτω συγγράμματα:

1. Κοντογεώργος, Α. και Σεργάκη, Π. (2015). Αρχές Διοίκησης Συνεταιρισμών-Προοπτικές. Ελληνικός Ακαδημαϊκός Συσσωρευτής <http://repository.kallipos.gr>
2. Παπαγεωργίου, Κ. (2015). Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία. Θεωρία και Πρακτική. Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
- Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες
- Διάγραμμα 1: Γραφική απεικόνιση των οικονομιών μεγέθους. Επεξεργασία Π. Σεργάκη.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παναγιώτα Σεργάκη.
«Αγροτικός Συνεργατισμός. Οικονομική θεωρία των συνεταιρισμών».
Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://opencourses.auth.gr/courses/OCRS525/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

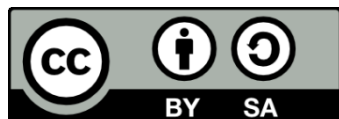
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χρυσάνθη Χαρατσάρη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

